

LIFE14 NAT/DK/000112

Aktion D4

Økosystemtjenester

Indikatorer for 1. økoturisme og 2. tørveopbygning

1. Persontællere ved Holmegaard Mose

December 2019 blev der opsat 2 online-persontællere ved de to hovedindgange til Holmegaard Mose, jf. fig. 1. Tællerne sidder på den udadvendte side af pæle, der holder indfaldsvejene lukket med en kæde, jf. fig. 2.

Der er meget få andre adgangsveje til Holmegaard Mose, og pålidelige tællerdata herfra vil derfor give et godt billede af besøgstal og fordelingen af disse i højmosen.

Fig 1. Placering af persontællere ved de to hovedindgange til Holmegaard Mose. Tæller 1 sidder ved indgangen bag glasværket og museet Holmegaard Værk. Tæller 2 sidder ved indkørslen i Fensmark Skov.

Fig. 2

Tællerne sidder på ydersiden af en stolpe, hvor kørselsadgangen er spærret af en kæde. Her Tæller 1 ved indgangen bag glasværket.

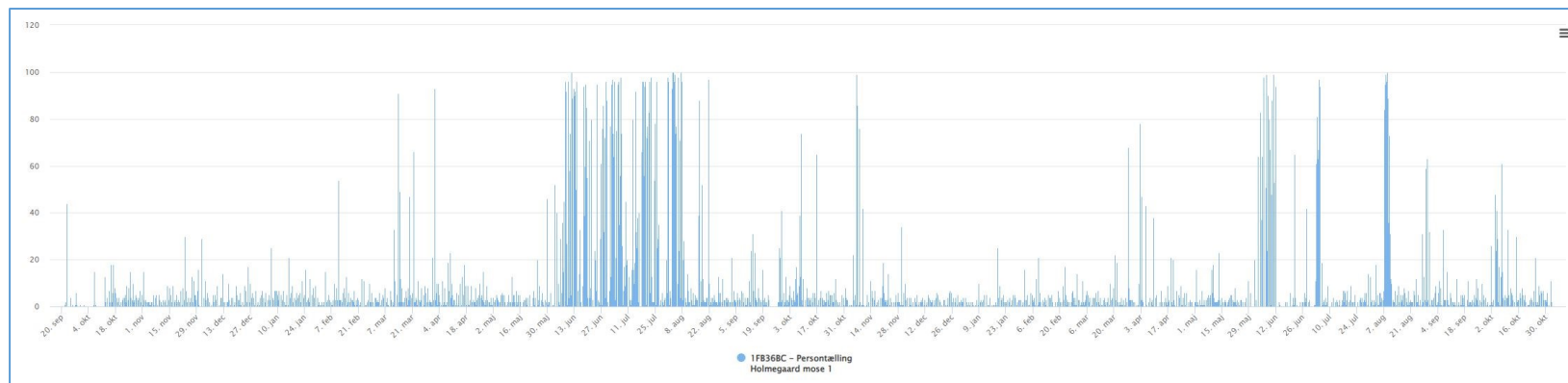

Fig. 3. Persontæller 1, som sidder ved indgangen til mosen vest for glasværket og museum Holmegaard Værk har først genereret data fra september 2021

Tæller 1

Tæller 1 blev opsat i dec 2019, men der er ikke data på tæller-hjemmesiden før september 2021. Årsagen hertil er ukendt¹. I perioden september 2021 – oktober 2023 (26 hele måneder) er der registreret 66.685 passager. Hvis vi antager, at hver besøgende typisk er gået samme vej tilbage igen, svarer det til, at i gennemsnit 43 personer har passeret forbi tælleren hver dag. Der ses at være meget stor aktivitet i månederne juni – august sammenlignet med de øvrige måneder, men mens der er et ensartet højt besøgstal i 2022, er der et meget uregelmæssigt mønster i sommeren 2023, der næppe afspejler virkeligheden. Jf. diskussion af fejlkilder senere.

De fysiske anlæg i LIFE Højmoser blev gennemført i vinteren 2016-17 (rydning af 13 ha birkeskov) og i august – oktober 2021 (vådgøring af mosen og omlægning af vandforholdene syd for mosen) dvs. samtidig med at de første tællerdata foreligger. Det er derved ikke muligt at relatere anlægget til besøgstallet, da "før-tilstanden" ikke foreligger.

¹ Tællerne er opsat og vedligeholdes af et eksternt firma. Naturstyrelsen har efterlyst, men ikke modtaget en forklaring på, hvad det langvarige driftstop skyldes.

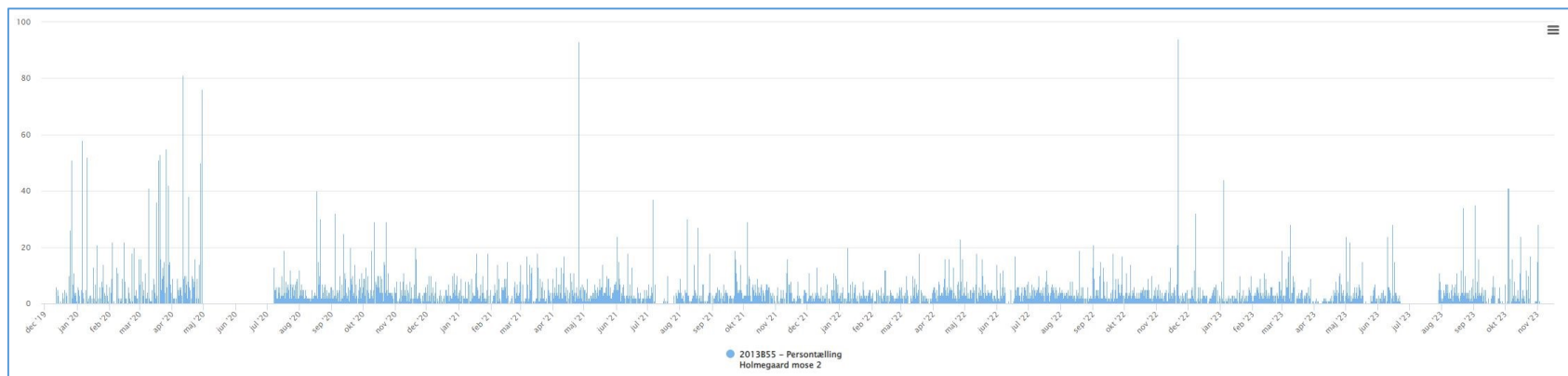

Fig. 4. Persontæller 2, som sidder ved adgangsvej til mosen gennem Fensmark Skov, har data fra opsætningen i dec 2019

Tæller 2

Tæller 2 har i perioden januar 2020 – oktober 2023 (46 hele måneder) registreret 31.331 passager. Men også ved denne tæller er der tekniske uregelmæssigheder. Der er huller i data i to perioder, godt to måneder i sommeren 2020 og ca. 1 måned i sommeren 2023. Regner vi blot med den sammenhængende periode 1. august 2020 – 31. maj 2023 (34 hele måneder) er der registreret 24.406 passager. Det svarer til, at der i gennemsnit er gået 12 personer frem og tilbage forbi tælleren hver dag.

I modsætning til Tæller 1 er der fra denne tæller sammenhængende data fra en længere periode før de store LIFE indsatser i efteråret 2021. Sammenligner man fx 10 måneders perioden 1. august 2020 – 31. maj 2021 med den tilsvarende periode august 2022 – juni 2023 faldt antallet af passager fra 8.680 (14,5 daglige gæster) til 6.739 passager (11,2 daglige gæster), svarende til et fald på 22 %.

Fejlkilder

1. Begge tællere: Kæden tvinger normalt besøgende til at passere enkeltvis forbi tællerne (jf. fig. 2), men der kan være personer, der hopper over kæden i stedet for at gå forbi tælleren, og i perioder kan kæden været taget af i forbindelse med lodsejers eller andres kørsel ind i området. De påfaldende uregelmæssige udsving fra Tæller 1 i sommeren 2023 kan måske skyldes, at kæden har været nede i en periode, og at folk derved ikke er passeret tælleren på vej i mosen.
2. Tæller 1: I forbindelse med de fysiske anlæg i efteråret 2021 blev en tidligere adgangsvej lidt øst for adgangsvejen ved Tæller 1 atter mere tilgængelig, og den bliver nu i højere grad brugt til færdsel ind og ud af mosen. Antallet af passager forbi Tæller 1 er derved – alt andet lige – blevet mindre.
3. Begge tællere: Driftsikkerhed. Tæller 2 formodes at være blevet udskiftet en eller to gange. Tæller 1 mindst en gang.

Konklusion

De to tællere er blevet opsat for at generere data til at belyse ændringer i offentlighedens brug af Holmegaard Mose som følge af de fysiske anlæg i LIFE projektet. Og de natur- og landskabsmæssige effekter, som disse måtte have.

Dette er af mange grunde ikke muligt.

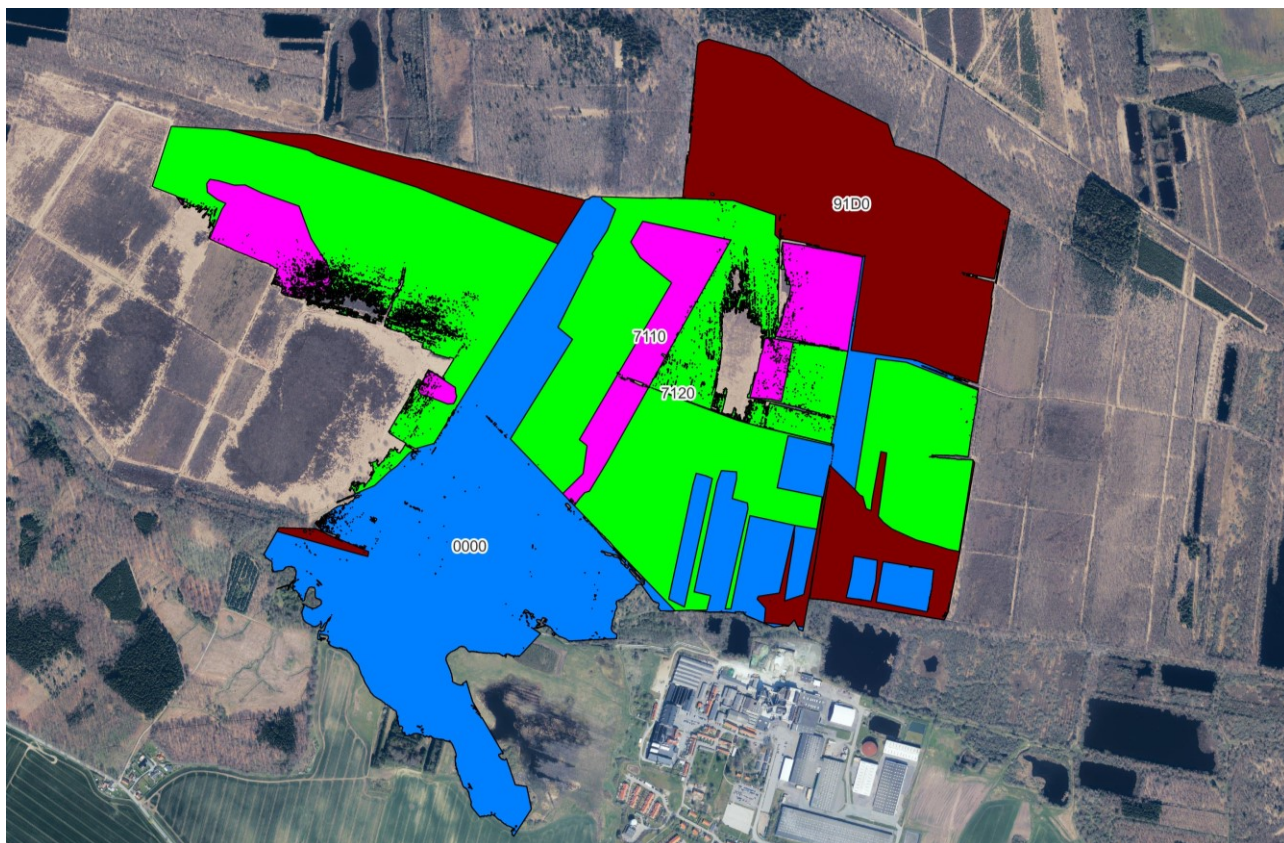
1. Det lykkedes først at opsætte tællerne efter at de første fysiske ændringer var gennemført, nemlig rydningen af birkeskov i området lige uden for glasværket i vinteren 2026 - 17, Tæller 1.
2. Tæller 1 blev opsat ved glasværket halvandet år før de hydrologiske anlæg i efteråret 2021, men der mangler data fra denne tæller helt frem til tidspunktet for disse anlæg.
3. Der er foregået mange samtidige ændringer i området. Den tidligere fabriksbygning på det gamle glasværk blev i maj 2020 indviet som museum Holmegaard Værk. Dette har i sig selv affødt mere færdsel i området lige op til Tæller 1, og effekten af dette ville forventeligt langt "overskygge" mulige effekter af LIFE projektet.
4. De fysiske anlæg i LIFE projektet er overvejende foregået i den centrale del af mosen, ud for Tæller 1. Faldet i besøgstallet i den vestlige del af mosen ved Fensmark Skov (Tæller 2) kan ikke bruges til at konkludere noget om en effekt af anlæggene på publikumsinteressen for højmosen. En hypotetisk sammenhæng kunne være, at aktiviteterne i området foran glasværket har bidraget til at forskyde publikums interesse for mosen hen imod dette område, men det kan ikke eftervises.

2. Tørveopbygning

I efteråret 2021 blev der gennemført en række tiltag til vådgøring af den centrale del af Holmegaard Mose. Indsatsen skete i forlængelse af vådgøring af den vestlige del af højmosen, der gennemførtes med LIFE Holmegaard Mose i perioden 2010 – 2013. Den østlige del af højmosen er fortsat ikke omfattet af naturgenopretning på grund af de aftaleforhold, der eksisterer i forhold til den private lodsejer.

Vådgøringen på højmosefloden i 2021 gik ud på at nedgrave spuns i synlige afvandingsgrøfter og nedgrave plastikmembraner langs tørveskær, hvor der efter det første LIFE projekt kunne konstateres udsivning af vand over en bredere front.

På baggrund af de niveauer, som vådgøringen er gennemført til, har følgende konsekvensområde kunnet beregnes:

Arealfordelingen er som følger:

	7110 Aktiv højmosse	7120 Nedbrudt højmosse	91D0 Skovbevokset tørvemose	0000 oversvømmet areal, pilesump etc.
Påvirkningsareal (ha)	15,1	64,9	41,0	54,2

Det samlede påvirkningsareal er 175,2 ha. På hele arealet vil der kunne forventes en tørveopbygning i fremtiden.

Ansvarsfraskrivelse

Indeværende rapport er udarbejdet som led i LIFE projektet LIFE14 NAT/DK/000012 som støttes økonomisk af EU Kommissionen. I henhold til artikel II.7.2 i General Conditions kan de holdninger og den viden, der kommer til udtryk i rapporten, under ingen omstændigheder blive betragtet som EU Kommissionens officielle holdning og EU Kommissionen er ikke ansvarlig for den videre brug af oplysningerne i rapporten.